

«Тасдиқ шудааст»
Бо фармони и.в. Директори
ЧДММ «Ташкилоти суғуртавии Мехрубон»
_____ А.Азамов
« ____ » _____ 20__ сол

**ҚОИДАҲОИ
СУҒУРТАИ ИХТИЁРИИ ХАТАРҲОИ
ТИҶОРАТӢ ВА МОЛИЯВӢ**

Душанбе – 20__ сол

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1.1. Қоидаҳои суғуртаи ихтиёрии хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ (минбаъд «Қоидаҳо» ва ё «Қоидаҳои суғурта» номида мешаванд) мутобиқи қонунгузори амалкунанда ва дигар санадҳои меъёриву ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия шудаанд.

1.2. Дар асоси Қоидаҳои суғурта ва қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Ташкилоти суғуртавии Мехрубон», ки минбаъд Суғуртакунанда номида мешавад, Шартномаҳои суғуртаи ихтиёрии хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ минбаъд («Шартномаи суғурта» ва ё «Шартнома» номида мешавад) бо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ (минбаъд «Суғурташавандаҳо» номида мешаванд) ба имзо мерасонад.

1.3. Аз рӯи Шартномаи суғуртаи хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ, Суғуртакунанда уҳдадор мешавад, ки бар ивази ҳаққи суғуртавӣ ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавии дар Шартномаи суғурта пешбинишуда ба Суғурташаванда ва ё шахси дигаре, ки ба манфиати вай Шартномаи суғурта (Фоидагиранда) ба имзо расидааст, зарарҳои дар натиҷаи ин ҳодиса расонидашударо дар алоқа бо манфиатҳои дигари молу мулкӣ Суғурташаванда дар ҳудуди маблағи муқаррарнамудаи шартномаи суғурта ҷуброн намояд.

1.4. Ҳангоми имзо намудани Шартномаи суғурта тибқи муқаррароти дар Қоидаҳои суғурта овардашуда, ин шартҳо қисми ҷудонашавандаи Шартномаи суғурта гардида, ҳам барои Суғурташаванда ва ҳам барои Суғуртакунанда ҳатмӣ мегарданд. Суғурташаванда ва Суғуртакунанда ҳуқуқ доранд ҳар кадом иловаҳои дигар, истисноҳо, муайянкунӣҳо ба Шартномаи суғурта, аз матни Шартномаи суғурта баровардани муқаррароти ҷудогонаи Қоидаҳои суғурта, ки ба Шартномаи суғуртаи муайян мансуб нест бо ишора намудани он дар матни Шартномаи суғуртавӣ, амалӣ намоянд.

1.5. Шартҳое, ки дар Қоидаҳои суғурта мавҷуданд ва ба матни Шартномаи суғурта ворид карда нашудаанд, барои Суғурташаванда (Фоидагиранда), ҳатмӣ мебошанд агар дар Шартномаи суғурта бевоситаи истифодаи чунин Қоидаҳо ишора карда шавад ва ҳуди Қоидаҳо дар як ҳуҷҷат бо шартномаи суғурта ва ё дар тарафи дигари вай гузошта шуда бошад, ва ё ба он замима шуда бошанд. Дар ҳолати ба Суғурташаванда супоридани Қоидаҳои суғурта ҳангоми имзои Шартномаи суғурта бо қайди махсус дар Шартномаи суғурта қайд карда мешавад.

1.6. Суғуртакунанда ҳуқуқ дорад дар асоси Қоидаҳои суғурта Шартҳои полиси суғурта ва ё Иқтибос аз Қоидаҳои суғурта, барномаҳои суғуртаро нисбати намуди (шакли) муайяни Шартномаҳои суғурта, ки дар асоси Қоидаҳои суғурта баста шудааст, ба Суғурташавандаи муайян ва ё сегменти Суғурташавандагон равона карда шудааст ё Шартҳои суғуртаро инъикос мекунад, ташаккул диҳад, маҳз: субъектҳо ва объектҳои суғурта, номгуӣ ҳодисаҳои суғурта, муҳлат ва тартиби пардохти ҳаққи суғурта, муҳлати амали Шартномаи суғурта, тартиби муайян намудани ҳаҷмҳои ҷуброни суғуртавӣ, муқаррароти дигар, – то он ҳадде, ки он ба қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қоидаҳои суғурта муҳолифат накунад. Чунин Шартҳои полис ва ё Иқтибос аз Қоидаҳои суғурта ба Шартномаи суғурта замима карда шуда, қисми ҷудонопазири он мебошанд.

1.7. Суғуртакунанда ҳуқуқ надорад маълумоти дар натиҷаи фаъолияти касбии худ ба дастовардаашро оид ба Суғурташаванда, Фоидагиранда, инчунин оид ба ҳолати молу мулкии ин ашхос ифшо намояд. Барои вайрон кардани сирри суғурта Суғуртакунанда вобаста аз навъи вайрон кардани ҳуқуқҳо ва хусусияти қоидавайронкунӣ аз рӯи тартиби пешбинишудаи меъёрҳои амалкунандаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар аст.

2. МАҲҶУМҲОИ АСОСӢ

Фоидагиранда – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки аз ҷониби суғурташаванда барои гирифтани ҷуброни суғуртавӣ дар шартномаи суғурта таъин шудааст ва дар полиси суғурта дарҷ гардидааст.

Шартномаи суғурта – шартномае, ки тибқи он суғурташаванда уҳдадор аст, ҳаққи суғуртавиرو мутобиқи шартнома пардохт намояд ва ташкилоти суғурта уҳдадор аст, ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавии бо шартнома пешбинишуда ба суғурташаванда ё шахси сеюм (фоидагиранда), ки ба фоидаи ӯ шартнома баста шудааст, пардохти ҷуброни суғуртавиرو пардохт намояд.

Суғурташаванда – шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки бо ташкилоти суғурта шартномаи суғуртаро бастааст.

Шахси суғурташуда – шахси воқеӣ, ки ба фоидаи ӯ шартномаи суғуртаи шахсӣ баста шудааст ва ё шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки бо шартномаи суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ, ҷавобгарии ӯ суғурта карда шудааст. (мутобиқати маҳфум ба Қоидаи мазкур дақиқ нест).

Хавфи зарарҳои молиявӣ – хавфи ба миён омадани хароҷотҳои ғайриҷашмдошти шахси Суғурташуда, ки бо хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ бо ҳолатҳои аз вай вобаста набуда алоқаманд мебошад.

Хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ – чунин предметҳои моддӣ: ҳар кадом ҳуҷҷатҳо, намунаи давлатӣ, ҳуҷҷатҳои молиявӣ ва дигар молу мулк, ки дар онҳо Суғурташуда манфиат дорад ва ё бо ҳар кадом дигар сабаб ва ё дар ҳар кадом сифат, новобаста аз он, ки вай аз рӯи қонун барои он ҷавобгар аст, нигоҳ медорад, ба ҳисоб мераванд. Намуди молу мулки махсус, дар ҳолати ба миён омадани хатарҳои тиҷоратӣ ва молиявӣ, ки бо аз даст додани он, уҳдадорӣ Суғуртақунанда пайдо мешавад, бояд дар Шартномаи суғурта ишора карда шавад.

Љуброни суғуртавӣ – маблағе, ки ташкилоти суғурта (азнавсуғуртақунӣ) тибқи шартномаи суғурта ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ барои пӯшонидани зарари ба молу мулки суғурташуда расонида пардохт менамояд.

Мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) – маблағи пулии дар шартнома дарҷшуда, ки онро суғурташаванда уҳдадор аст, ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртақунӣ) бо тартиб ва дар муҳлатҳои дар шартномаи суғурта муқарраргардида пардохт намояд.

Маблағи суғуртавӣ – маблағи пулие, ки ба он объекти суғурта суғурта карда шудааст ва он ҳаҷми ниҳии масъулияти ташкилоти суғуртавиरो (азнавсуғуртақуниро) ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар бар мегирад.

Полиси суғуртавӣ – ҳуҷҷате, ки воқеияти баста шудани шартномаи суғуртавӣ ва тибқи талаботи шартномаи мазкур мавриди амал қарор гирифтани уҳдадорҳои ташкилоти суғуртавиरो оид ба пардохти ҷуброни суғуртавӣ тасдиқ менамояд.

Хавфи суғуртавӣ – ҳодисаи эҳтимоли, ки дар ҳолати рух додани он суғурта анҷом дода мешавад.

Ҳодисаи суғуртавӣ – воқеае, ки ҳангоми рух додани он ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртақунӣ) тибқи қонун ва шартномаи суғурта бояд пардохти ҷуброни суғуртавиरो анҷом диҳад.

Тарифи суғуртавӣ – арзиши воҳиди рӯйпӯшқунии суғурта.

Суғуртақунанда – Ҷамъияти дорои масъулияташ маҳдуди «Ташкилоти суғуртавии Меҳрубон» ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти суғуртавиरो дар асоси иҷозатнома, ки аз ҷониби мақоми назорати суғурта дода шудааст, амалӣ менамояд.

Аз даст додан – аз даст додан, гум кардан ва ё нобуд кардани молу мулки махсуси шахси Суғурташуда, ки бо ҳар кадом сабаб ба миён омадааст.

Франшиза – маблағи пешбиниамудаи Шартномаи суғурта, ки дар ҳаҷми он Суғуртақунанда аз пардохти ҷуброни суғуртавӣ озод карда мешавад.

3. ОБЪЕКТИ СУҒУРТА

3.1. Объекти суғурта гуфта манфиатҳои молу мулкии ба қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифатқунандаи шахсеро меноманд, ки хавфи вай аз зарарҳои молиявӣ суғурта шудааст (Суғурташаванда ва ё шахси Суғурташуда), ки бо ҷуброни зарарҳое ҳангоми рух додани ҳолатҳои пешбиниамудаи Шартномаи суғурта алоқаманд.

3.2. Шартнома метавонад номгуӣ объектҳои суғуртаро васеъ намояд, ихтисор намояд ва ё тағйир диҳад.

4. СУБЪЕКТИ СУҒУРТА

4.1. Тибқи Қоидаҳои мазкур субъекти суғурта Суғуртақунанда, Суғурташаванда ва Ҷоидагиранда эътироф карда мешавад.

4.2. Ба сифати Суғуртақунанда ҶДММ «Ташкилоти суғуртавии Мехрубон», ки барои амалӣ намудани намуди дахлдори суғурта иҷозатнома (литсензия) дорад, баромад мекунад.

4.3. Суғурташаванда шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ ба ҳисоб мераванд, ки бо Суғуртақунанда шартномаи суғуртавиरो бастаанд.

4.4. Суғурташаванда ҳуқуқ дорад дар мавриди бастании шартномаи суғурта шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро барои гирифтани ҷуброни суғуртавӣ тибқи шартномаи суғурта ҳамчун Ҷоидагиранда таъин намояд.

5. ҲОДИСАИ СУҒУРТАВӢ

5.1. Далели рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар асоси ҳуҷжатҳои дахлдор ва дигар маълумот, ки боэътимод будани онҳо боиси шубҳа намегардад, бо қарори суд ва дигар мақомот, инчунин дар ҳолатҳои зарурӣ дар асоси хулосаи дахлдори эксперти муқаррар карда мешавад.

5.2. Асосноккунии ҳодисаи суғуртавии руҳдода ва зарари расонидашуда бо гирифтани ҳуҷжатҳои тасдиққунандаи ҳодисаи мазкур аз мақомоти дахлдор ба зиммаи суғурташаванда вогузор карда мешавад. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ суғурташаванда ҳуқуқи аз суғуртақунанда талаб намудани маблағи суғуртавии дахлдор (ҷуброни

суғуртави) ва иҷрои уҳдадориҳои дигарро пайдо мекунад, ки онҳоро шартномаи суғурта ё қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, дар навбати худ аз тарафи суғуртакунанда уҳдадориҳои дахлдор ба вучуд меояд.

6. ХАВФИ СУҒУРТАВИ

6.1. Хавфҳои суғуртави мутобиқи Қоидаҳои суғурта ба миён омадани зарарҳои молиявӣ, ки бо хатарҳои тижоратӣ ва молиявӣ шахси Суғурташуда алоқаманд мебошад.

6.2. Мутобиқи Қоидаҳои суғурта, ҳодисаи суғуртави (бо назардошти истисноҳое, ки Қоидаи мазкур пешбинӣ намудааст) ба миён омадани зарарҳои молиявӣ суғурташаванда мебошанд, ки дар натиҷаи чунин ҳодисаҳо бо ҳолатҳои аз суғурташаванда вобастанабуда ва новобаста аз ҷои ҳодиса, ба миён омадаанд аз он ҷумла:

6.2.1. дуздиҳо, амалҳои ғайриқонунии шахсонӣ сеюм;

6.2.2. нуқсондоршавӣ, вайроншавӣ, нобудшавӣ;

6.2.3. гумшавӣ.

7. ТАРТИБИ МУАЙЯН НАМУДАНИ МАБЛАҒИ СУҒУРТАВИ

7.1. Маблағи суғуртави бо розигии байни Суғурташаванда ва Суғуртакунанда, дар асоси ҳаҷми хароҷотҳои иловагӣ дар натиҷаи хатарҳои тижоратӣ ва молиявӣ Суғурташаванда муқаррар карда мешавад.

7.2. Маблағи суғурта бо асъори милли Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррар карда мешавад.

8. ТАРИФИ СУҒУРТАВИ

8.1. Тарифи суғуртави (меъёри ҳаққи суғуртави аз маблағи суғуртави) дар шартномаи суғуртаи ихтиёрий бо розигии тарафҳо ва маҳдудияти муқарраршуда, муайян карда мешавад.

9. ҲАҚҚИ СУҒУРТАВИ

9.1. Ҳаҷми ҳаққи суғуртави дар асоси маблағи суғуртави, тарифҳои суғуртави, муҳлати суғурта, франшиза ва хусусиятҳои манфиатҳои молу мулкӣ суғурташуда, ҳисоб карда мешавад. Тарифҳои базавӣ суғурта ба муҳлати суғуртае, ки ба як сол баробар аст, ба ҳисоб гирифта шудаанд.

9.2. Ҳангоми муайян намудани ҳаҷми ҳаққи суғуртавӣ, ки аз рӯи Шартномаи суғурта ҷоиз ба пардохт мебошад, Суғуртакунанда ҳуқуқ дорад тарифҳои аз ҷониби ӯ коркардшуда, ки ҳаққи суғуртаро муайян

мекунанд, аз воҳиди маблағҳои суғурта, бо назардошти маълумоти аз ҷониби Суғурташаванда оид ба хусусиятҳои хавф ва омилҳои ба эҳтимолияти рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ва бузургии зарари эҳтимолий, пешниҳод карда мешаванд, мавриди истифода қарор диҳад. Аз рӯи Шартномаҳое, ки ба муҳлати камтар аз 1 (як) сол ба имзо расонида мешаванд, ҳаққи суғурта дар чунин ҳаҷмҳо аз маблағи ҳаққи суғуртавии солона пардохта мешавад:

Муҳлат (моҳ)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ғоиз аз ҳаққи суғуртаи солона	25	35	40	50	60	70	75	80	85	90	95

9.3. Ҳангоми ба имзо расонидани Шартномаи суғуртавӣ, ба Суғурташаванда метавонад ҳуқуқ барои муҳлатнок пардохт намудани ҳаққи суғуртавӣ, бо қисматҳои баробарбузургӣ ва нобаробарбузургӣ дода шавад, илова бар он ӯ уҳдадор аст, ки ҳаққи суғуртавиरो аз рӯи тартиб ва муҳлатҳои пешбиниамудаи Шартномаи суғуртавӣ пардохт намояд.

9.4. Пардохти ҳаққи суғуртавӣ метавонад тариқи нақдӣ ё ғайринақдӣ амалӣ карда шавад.

9.5. Агар ҳодисаи суғуртавӣ то пардохти ҳаққи суғуртавӣ, ки муҳлати ворид намудани он гузаштааст, рух дода бошад, Суғуртакунанда ҳуқуқ дорад, ҳангоми муайян намудани ҳаҷми ҷуброни суғуртавӣ маблағи ҳаққи суғуртавии пардохт нашударо ба назар гирад.

9.6. Бо супориши хаттии Суғурташаванда ҳаққи суғуртавӣ метавонад аз ҷониби ҳар кадом шахси дигар пардохт карда шавад, илова бар он ӯ аз рӯи Шартномаи суғурта соҳиби ягон ҳуқуқ намегардад. Оид ба супориши мазкур Суғурташаванда уҳдадор аст, Суғуртакундаро бо ирсали асоси ҳуҷҷатӣ барои чунин пардохт, хабардор намояд. Суғурташаванда барои амалҳои чунин шахс уҳдадор аст.

9.7. Ҳаққи суғуртавӣ бо асъори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррар карда мешавад.

10. ТАРТИБИ БАСТАН, ИҶРО ВА ҚАТЪ НАМУДАНИ ШАРТНОМАҲОИ СУҒУРТА

10.1. Барои ба имзо расонидани Шартномаи суғурта Суғурташаванда ба Суғуртакунанда аризаи хаттии шакли муқарраргардидаро ирсол менамояд ва ё ба таври шифоҳӣ оид ба имзо расонидани шартномаи суғурта хабардор менамояд.

10.2.Суғурташаванда ба Суғуртакунанда маълумотхоро оид ба худ ва тамоми маълумоти зарурии саҳеҳ, ки барои муайян намудани дараҷаи хавфи суғуртавӣ аҳамият доранд, пешниҳод менамояд:

- ному насаб, номи падар, санаи таваллуд, суроғаи ҷои доимӣ ва ё ҷои истиқомати бартариятдошта ва телефон;

-намуди молу мулки Махсус;

- рақами бақайдгирии молу мулки Махсус (ҳангоми мавҷуд будан).

10.3.Шартномаи суғурта ба таври хаттӣ аз ҷониби Суғуртакунанда ва Суғурташаванда ба имзо расонида шуда, бо додани полиси суғуртавӣ, ки аз ҷониби Суғуртакунанда ба имзо расидааст, ва ё ҳуҷҷати ягона тартиб додашуда аз ҷониби Суғурташаванда ва Суғуртакунанда ба танзим дароварда мешавад.

10.4.Полиси суғуртаи баимзорасида тасдиқи ба имзо расонида шудани Шартномаи суғурта ва розигии тарафхоро бо шартҳои Қоида ифода менамояд.

10.5.Шартномаи суғурта инчунин метавонад бо роҳи аз ҷониби Суғурташаванда қабул (аксепт) гардидани полиси суғуртавӣ (полисофертаи Суғурта), ки аз ҷониби Суғуртакунанда ба имзо расидааст, ва ба Суғурташаванда дода шудааст, баста шавад. Аксепти Суғурташаванда бо роҳи аз ҷониби ӯ пардохт гардидани ҳаққи суғуртавӣ аз рӯи тартиб ва муҳлатҳои муқаррарнамудаи Шартномаи суғурта амалӣ мегардад.

10.6.Полиси суғуртавӣ метавонад дар ду нусхаи якхела барои Суғуртакунанда ва Суғурташаванда, ки қувваи ҳуқуқии ягона доранд, тартиб ва ба имзо расонида шавад. Ҳангоми мутобиқат накардани нишона оид ба интихоби барномаи суғурта, хавфҳо ва / ё маблағҳои суғурта дар нусхаи полиси суғуртаи Суғуртакунанда ва дар нусхаи полиси суғуртаи Суғурташаванда, муқаррароти нусхаи полиси суғуртаи Суғуртакунанда, бартарияти ҳуқуқӣ дорад.

10.7.Ҳангоми ба имзо расонидани шартномаҳои суғуртавӣ (полисҳои суғуртавӣ) Суғуртакунанда ҳуқуқ дорад, аз барорандаи факсимилӣ (бо ёрии воситаҳои нусхабардории механикӣ, электронӣ ва ё нусхабардории дигар) баровардани мӯҳри Суғуртакунанда ва имзоҳои шахсони аз номи Суғуртакунанда ваколатдоргардида барои имзои шартномаҳои суғурта, аз он ҷумла тағйирот, иловаҳо ва замимаҳои онҳоро мавриди истифода қарор диҳад.

10.8.Барориши факсимилии мӯҳри Суғуртакунанда ва имзоҳои шахсони ваколатдори Суғуртакунанда дар шартномаҳои суғуртавӣ (полиси суғуртавӣ) ва замимаҳои онҳо, инчунин ҳуҷҷатҳои ҳамроҳикунандаи онҳо (мактубҳо, санадҳо, аризаҳо ва ғ.), мондани мӯҳри

Суғуртакунанда ва имзои дастии шахсони ваколатдори Суғуртакунанда эътироф карда мешаванд.

10.9. Имзо намудани Шартномаи суғуртавӣ (полиси суғуртавӣ) аз ҷониби Суғурташаванда, ва ё аз ҷониби Суғурташаванда қабул (аксепт) гардидани полиси суғуртавӣ, розигии ўро барои аз ҷониби Суғуртакунанда истифода бурдани барориши факсимилии имзо ва мўҳр хангоми ба имзо расонидани Шартномаи суғуртавӣ тасдиқ менамояд.

10.10. Шартномаи суғурта дар чунин ҳолатҳо қатъ мегардад:

- ба итмом расидани муҳлати амали он;

- дар ҳолати аз ҷониби Суғуртакунанда ба пуррагӣ иҷро гардидани уҳдадориҳо аз рӯи Шартнома;

- дар ҳолатҳои дигари пешбиниамудай созиши тарафҳои Шартномаи суғурта ва ё қонунгузори амалкунандай Ҷумҳурии Тоҷикистон.

10.11. Шартномаи суғурта метавонад то руҳ додани муҳлате, ки он ба имзо расонида шудааст, бо талаби Суғурташаванда ва ё, агар ин аз ҷониби шартномаи суғурта пешбинӣ шуда бошад, бо талаби Суғуртакунанда қатъ карда шавад, инчунин бо созиши тарафҳо ва ё агар баъди қувваи қонунӣ гирифтани шартнома имконияти руҳ додани ҳодисаи суғурта аз байн рафтааст ва мавҷудияти хавфи суғурта бо сабабҳои дигари аз ҳолати суғурта фарқкунанда қатъ гардидааст. Дар ҳолатҳои ишорашуда масъалаи баргардонидани маблағи пардохтнамудай ҳаққи суғуртавии Суғурташаванда мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ карда мешавад, агар ҳолати дигар бо созишномаи тарафҳои шартномаи суғурта пешбинӣ нашуда бошад.

10.12. Агар ҳолати дигарро Шартномаи суғурта пешбинӣ накарда бошад, хангоми бекор кардани Шартномаи суғурта бо ташаббуси Суғурташаванда то ибтидои муҳлати амали он, қисми пардохтнамудай ҳаққи суғуртавии Суғурташаванда аз ҷониби Суғуртакунанда бо тарҳ кардани хароҷотҳои Суғуртакунанда барои пешбурди кор (минбаъд аз рӯи матн «ХПК»), ки баробар ба ҳаҷми ниҳоии ХПК, ки дар сохтори меъёри тарифии Қоидаҳои мазкур, ки дар лаҳзаи ба имзо расонида шудани Шартномаи суғурта муқаррар карда шудааст, ҷоиз ба баргардонидан мебошад. Баргардонидани қисми ҳаққи суғурта дар муддати 5 (панҷ) рӯзи корӣ аз санаи ворид шудани аризаи мувофиқаткунанда ба Суғуртакунанда аз ҷониби Суғурташаванда ба ҳисоби бонкии Суғурташаванда, ки аз ҷониби вай дар ариза ишора шудааст ва ё ба воситаи хазинаи Суғуртакунанда, амалӣ карда мешавад.

Рӯзи баргардонидан ин санаи аз ҳисоби Суғуртакунанда баровардани маблағҳои ҷоиз ба ҳисоби Суғурташаванда ва ё санаи баргардонидани қисми ҳаққи суғуртавӣ ба воситаи хазинаи Суғуртакунанда, ба ҳисоб меравад.

10.13. Ҳангоми бекор кардани Шартномаи суғурта бо ташаббуси Суғурташаванда баъди ибтидои муҳлати суғурта ҳаққи суғуртавии пардохтгардида ҷоиз ба баргардонидан нест.

10.14. Агар дар Шартномаи суғурта ҳолати дигар пешбинӣ нашуда бошад, он гоҳ тамоми огоҳномаҳо ва хабарномаҳои бо иҷроиш ва қатъ карда шудани Шартномаи суғурта алоқаманд, ба суроғи дар Шартномаи суғурта ишорашуда ирсол карда мешаванд. Дар ҳолати тағйир ёфтани суроғҳо ва/ё маълумотҳои Суғурташаванда ва Суғуртакунанда, тарафҳо уҳдадоранд дар муддати 30 (сӣ) рӯз ҳамдигарро оид ба он хабардор намоянд. Агар Суғурташаванда ва ё Суғуртакунанда оид ба тағйир ёфтани суроғ ва/ё маълумотҳои тарафи дигар дар муҳлатҳои дар болозикршуда хабардор карда нашаванд, онгоҳ тамоми огоҳномаҳо ва хабарномаҳои, ки ба суроғи пешина ирсол гардидаанд, қабулшуда ҳисобида мешаванд.

10.15. Ба имзо расонидани Шартномаи суғурта ин розигии Суғурташаванда аз ҷониби Суғуртакунанда барои коркард намудани маълумотҳои шахсии пешниҳоднамудани Суғурташаванда мебошад. Суғуртакунанда барои коркарди автоматикунонидашуда ва автоматикунониданашудаи (аз он ҷумла ҷамънамоӣ, банизомдарорӣ, нигоҳдорӣ, аниқнамоӣ, маҳвкунӣ, истифодабарӣ, паҳнкунӣ ва интиқолдиҳӣ), маълумотҳои шахсӣ, ки аз ҷониби Суғурташаванда ҳангоми ба имзо расонидан ва иҷроиши Шартномаи суғурта вобаста ба амалинамоии фаъолияти суғуртавӣ тариқи алоқии бевосита ва ё бо ёрии воситаҳои алоқа пешниҳод шудааст, дар доираи қонунгузории амалкунанда ҳуқуқ дорад.

11. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРИҶОИ ТАРАФҶО

11.1. Суғуртакунанда ҳуқуқ дорад:

- аз Суғурташаванда ва мақомоти босалоҳият маълумотҳои заруриро барои муқаррар намудани санаи ҳодисаи суғуртавӣ ва ё ҳаҷми ҷуброни суғуртавӣ дархост намояд, инчунин мустақилона сабабҳо ва ҳолатҳои рух додани ҳодисаи суғуртавиرو муайян намояд, санҷиши рух додани ҳодисаи суғуртавиرو гузаронад;

- коршиносон, мутахассисонро барои ба танзим даровардани зарарҳои ба ҳодисаи рухдода алоқаманд таъин ва ба қор қабул намояд;

- тағйироти шартҳои Шартномаи суғурта ва пардохти ҳаққи суғуртавии иловагиро ҳангоми баланд шудани дараҷаи хавф, баробарҳаҷм ба чунин баландшавӣ талаб намояд;

- ҳангоми набудани ҳуҷҷатҳое, ки барои қабули қарор оид ба ҳодисаи аз ҷониби Суғурташаванда арзшуда заруранд, қабули қарорро оид ба пардохт ва ё дасткашӣ аз пардохти ҷуброни суғуртавӣ оид ба чунин ҳодиса то лаҳзаи пешниҳоди ҳуҷҷатҳои аз ҷониби Суғуртақунанда талабшаванда, ба таъхир гузорад;

- қабули қарор оид ба пардохт ё дасткашӣ аз пардохти ҷуброни суғуртавиरो то гирифтани ҷавобҳо ба дархостҳои аз ҷониби Суғурташаванда ба мақомоти босалоҳият ирсолгашта, ба таъхир гузорад;

- аз пардохти суғурта дар ҳолати аз ҷониби Суғурташаванда (Ғоидагиранда) пешниҳод накардани ҳуҷҷатҳои тасдиққунандаи далел, сабабҳо ва ҳолатҳои руҳ додани ҳодисаҳои арзшуда, ки нишонаи ҳодисаи суғуртавӣ доранд, инчунин ҳаҷми зарари дар натиҷаи ҳодисаи арзшуда расонидашуда, мутобиқи муҳлатҳо ва тартиби муқаррарнамудаи Қоидаҳо ва/ё Шартномаи суғурта, даст кашад;

- номгуи ҳуҷҷатҳои барои пешниҳод заруриро ихтисор намояд, дар ҳолате, ки агар ҳолатҳо, сабаби ҳодисаи суғуртавӣ, ҳаҷми зарари ҳодисаҳои арзшуда ва набудани гуноҳи Суғурташаванда (Ғоидагиранда) дар назди Суғуртақунанда дар асоси тафтиши мустақилона шубҳа ба миён наорад.

11.2. Суғуртақунанда уҳдадор аст:

- аз Суғурташаванда (Ғоидагиранда) ариза оид ба пардохти ҷуброни суғуртавӣ ва ҳуҷҷатҳои тасдиққунандаи далел, сабабҳо ва ҳолатҳои руҳ додани ҳодисаҳои арзшуда, инчунин ҳаҷми зарарҳои бо ҳодисаи арзшуда расонидашударо қабул намояд;

- ҳуҷҷатҳои дар алоқамандӣ бо руҳ додани ҳодисаҳои арзшуда пешниҳодшударо баррасӣ намояд ва дар ҳолати зарурат ба арзқунанда номгуи ҳуҷҷатҳое, ки иловатан барои қабули қарор заруранд, ирсол намояд;

- ҳангоми пешниҳоди тамоми ҳуҷҷатҳои зарурӣ пардохти ҷуброни суғуртавиरो амалӣ намояд ва ё оиди даст кашидан аз ҷуброни суғуртавӣ мутобиқи тартиб ва муҳлатҳои Қоидаҳо ва ё Шартномаи суғурта, қарор қабул намояд;

- аз ҷониби Шартномаи суғурта метавонад дигар ҳуқуқу уҳдадорихои тарафҳо, ки хилофи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон нестанд, пешбинӣ карда шаванд;

- ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртави, пардохти ҷуброни суғуртави дар муҳлати муқаррарнамудаи шартномаи суғурта амалӣ намояд;

- аз рӯи тартиб ва шартҳои пешбиниамудаи қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, коркард, паҳномаи ва интиқоли маълумотҳои шахсии Суғурташаванда, Суғурташуда, Фоидагирандаро бо ҳадафҳои ба имзо расонидан ва иҷроиши Шартномаи суғурта амалӣ намояд.

11.3. Суғурташаванда ҳуқуқ дорад:

- бо Қоидаи мазкур ва шартҳои Шартнома шинос шавад;
- маълумоти заруриро оид ба Шартномаи суғуртаи басташуда гирад;
- нусхаи дуҷуми Шартномаи суғуртаро (полиси суғуртаро) дар ҳолати гум кардани он гирад;
- риояи шартҳои Шартномаи суғуртаро аз тарафи Суғуртакунанда назорат намояд;
- фоидагирандаро бо риояи муқаррароти Қоидаи мазкур ва қонунгузори амалкунанда, таъин ва иваз намояд.

11.4. Суғурташаванда уҳдадор аст:

- саривақт ҳаққи суғуртави пардохт намояд;
- ҳангоми ба имзо расонидани Шартномаи суғурта ба Суғуртакунанда оид ба тамоми ҳолатҳои барои баҳогузори хавфи суғуртави муҳим, инчунин оид ба тамоми Шартномаҳои суғуртаи ба имзо расонидашуда ва ба имзо расанда нисбати объекти суғуртаи мазкур хабар диҳад;
- ба Суғуртакунанда оид ба ҳодисаи суғуртави дар муҳлатҳои муқаррарнамудаи Қоидаҳо бо тасдиқи минбаъдаи сана ва ҳаҷми зарар, хабар диҳад;
- тамоми чораҳои зарурӣ ва ақлонаи эҳтиётиро андешад, тамоми тавсияҳои Суғуртакунандаро оид ба пешгирии зарарҳо амалӣ намояд, инчунин талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намояд.
- фавран, аммо ба ҳар ҳол на дертар аз 10 (дах) рӯз (ба истисноии рӯзҳои истироҳат ва ид), ба Суғуртакунанда ва ё намояндаи вай бо ҳар кадом усули имкондор оид ба рух додани ҳодисаҳои нишонаи ҳодисаи суғуртави дошта, хабар диҳад;
- якҷоя бо ариза оид ба ҳодисае, ки нишонаи ҳодисаи суғуртави дорад, ба Суғуртакунанда ҳуҷҷатҳои мутобиқаткунандаро оид ба ҳодисаи суғуртави, тибқи тартиб ва муҳлатҳои муқаррарнамудаи Қоидаи мазкур, пешниҳод намояд;

- бо талаби Суғуртакунанда хуччатҳои иловагӣ, ки барои муайян намудани ҳолат, хусусият ва ҳаҷми зарар аҳамият доранд, пешниҳод намояд.

12. ТАРТИБИ МУАЙЯНКУНИИ МАБЛАҒИ ЧУБРОНИ СУҒУРТАВӢ

12.1. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ мутобиқи шартҳои Шартномаи суғурта (полиси суғурта) ва Қоидаҳо, Суғуртакунанда зарарҳои дар натиҷаи ҳодисаи суғуртавӣ ба миёномадаро дар ҳаҷме, ки аз маблағи суғуртавӣ баланд нест, ҷуброн менамояд.

12.2. Ҳангоми рух додани ҳодисаҳое, ки дар Қоидаи мазкур оварда шудааст, Суғурташаванда уҳдадор аст ба Суғуртакунанда чунин хуччатҳоро пешниҳод намояд, агар Шартномаи суғурта номгуи дигари хуччатҳоро пешбинӣ накарда бошад:

- ариза барои пардохти ҷуброни суғуртавӣ;
- шартномаи суғурта (полиси суғурта);
- нусхаи шиносномаи Суғурташуда;
- нусхаи ариза ба мақомоти давлатии дахлдор бо ишора оид ба қабули аризаи Суғурташуда дар алоқамандӣ бо хатарҳои тичоратӣ ва молиявӣ;

12.3. Хуччатҳои дигари зарурӣ барои гурӯҳбандии ҳодисаҳои арзшуда ва қабули қарор оид ба ҷуброни суғуртавӣ/дасткашӣ аз ҷуброни суғуртавӣ аз рӯи ҳодисаи арзшуда, агар чунин ҳолат ба таври хаттӣ аз ҷониби Суғуртакунанда дархост шуда бошад.

12.4. Дар муддати 10 (дах) рӯз (ба истисноии рӯзҳои истироҳат ва ид) баъди гирифтани ариза барои пардохти ҷуброни суғуртавӣ ва тамоми хуччатҳои зарурӣ, Суғуртакунанда уҳдадор аст санади суғуртавиरो тартиб диҳад ва пардохти ҷуброни суғуртавиरो амалӣ намояд ва ё ба Суғурташаванда ҷавоби ради далелнокро оид ба амалиномаи ҷуброни суғуртавӣ пешниҳод намояд.

12.5. Зарарҳои суғурташуда ба пуррагӣ дар доираи маблағи суғуртавие, ки дар Шартномаи суғурта муқаррар гардидааст, ҷуброн карда мешаванд.

12.6. Тарафҳо ҳуқуқ доранд, дар Шартномаи суғурта тартиби дигари ҳисобу китоби ҳаҷм ва пардохти ҷуброни суғуртавиरो муқаррар намоянд.